

„ЗАСТАВА“ излази два-
пут у недељу, четвргом
недељом.

Цена је на годину 10 Фор.,
на по године 5 Фор., на чет-
врт године 2 Фор. 50 новч.
а. вр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 100 гроша,
на по год. 50, а на четврт.
године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
чини врсти, које из гарнизона
заузимају, и за сваку врсту
плаћа се за први пут 8,
сваки даљи пут 4 новч. Осим
тога за жиг увек по 30 новч.

Дописи се шаљу уредништву
а предплата администрацији
„ЗАСТАВЕ“ обоје у Пешти,
Grünbaum - Gasse Nr. 23.

БРОЈ 23.

У Пешти, у четвртак 28. априла 1866.

ГОДИНА I.

Пешта, 27. априла.

Међу осталим је значајно по данашњи положај и по његову опасност и запетост и то, што нема скоро ниједног јавног органа, који ствари објективно прати, нема ниједног, који би сад још веровао у мир, свима је рат већ на прагу и тек што не забруји тутањ топова. И заиста је тако! Сви они танки кончићи, које неки мирољубиви политичари још брижљиво надвезиваху, неби ли им само печега било, о што би се могли држати, да и они не падну у попор овога ратнога, очајнога расположеја, који је сад већином средње Европе завладао, сви ти најтањи кончићи попуцаше, те сад би само морало каквога необичнога и ненаднога појава бити, морао би неки особити ветар Европом дунути, па да ратну опасност одпири.

Беше их који се уздаху у изјаве француске владе у законодавном телу, те мишљаху, да ће им те изјаве у узнемирено срце канути капљицу утехе и умирења. Знамо већ шта је француски министар у парламенту казао, заиста је нешто казао, али би тешко било извести из тога какве опредељене, јасне мисли. Но ево сад имамо напротив да региструјемо речи сам га цара Наполеона, које је у јонском департаменту, који га је 1848. г. први изабрао за свога заступника, рекао оксерском мери (градоначелнику); цар је француски рекао међу осталим, да он има још департаменту јонском да се захвали, што му даде свој глас, па онда продужи: „Дао ми је свој глас, јер са већином француског народа уверен беше, да су његови интереси и моји, и да су мени, као и њему, мрски они уговори од г. 1815., које оће неки данас да направе јединим основом наше спољашње политике.“ Цар је Наполеон дакле нашао за добро опоменути Европу, да се он још никако није окануо својих наслеђених, традиционих симпатија и антипатија, и да још једнако ради у смислу „идеја наполеонских“. Данас је дакле француски владалац тако исто као и г. 1863. рат објавио уговорима од г. 1815., а то значи целом данашњем стању ствари у Европи, целој данашњој карти европској, која се на тим „мрским“ уговорима оснива. То је заиста мало незгодан и доста јасан коментар оној слободи делања, коју француски министар у законодавном телу присвоји француској влади. Наполеон је заиста с том својом изреком многим државницима европским велику услугу учинио, јер их заиста беше, па можда и у Бечу, који могоше и за тренутак веровати, да се император француски окануо својих наслеђених планова и традиционе наполеонидске политике; тима је он сад отворио очи, те сад бар знају, с ким имају посла, сећају се да имају посла са нећаком првога Наполеона и са владоцем оне земље, која је од уговора од год. 1815. страдала. Није Наполеону за тим стало, да учини по вољи староме Тјеру, што у законодавном телу тако речито брањаше садашње стање ствари у Европи и осуђиваше политику „принципа народности“ и „свршених чинова“, Наполеон неће њега да задовољи, јер му он није подпора; он оће да задовољи масу ову у провинцији, коју он зове „правим народом француским“, та га је маса за цара изабрала, на њу се он и сад ослања.

Те дакле речи цара Наполеона значе данас: да је он на страни оних који војују против данашње карте европске, војују против уговора од г. 1815., дакле на страни оних, који оће Млетке Аустрији да отиу, који оће Шлезвиг Холстин да анектују, да је он надаље свакојако намислио и сам са своје стране допринети томе, да се ти мрски уговори сруше, дакле од прилике узети рајнске области, па најпосле можда још Белгију, као што се већ са неких страна казује. Ако икад аустријски државници могоше само то помислити, да ће Наполеон остати неутралан, сад виде, да ту неутралитета нема. Ту треба и то узети на ум, да се Француска уједно заиста и опрема за неке ванредне догађаје, тако шаље ратну једну лађу у јадранско море, да тамо пази, шта ће бити; у Савоји прикупља војску, чини уговоре са управитељством лионске железнице, да се ова спрема, да може војску и ратнога материјала преносити, а што се тиче источне границе, ту је цар Наполеон, као што веле, сам изразио се, да тамо није нуждан баш посебни војени корпус, који ће на граници пазити, јер тамо је шалонски табор, који

тамо остаје до септембра. Дакле види се, да Француска од прилике тако стоји сада, као оно лав, што се покуњило и повукао, па неко мисли, да дрема, а други врло добро знаде, да он сам прикупља сву снагу како ће наједаред из заседе искочити на плен свој зграбити.

Тако стоји са Француском. Па и на све друге стране имамо само да јављамо за оружја и ратне припреме. У немачком је бунду данас најважнија седница, коју је имао од како постоји, јер ту ће се решити, оће ли бити грађанског рата у Немачкој или не, оћели се Пруска прогласити за прекршитеља савезног уговора, те тиме започети оружано наступање. Како ће то гласање испасти, то се даде предвидети, а да је Пруска готова уватити се у коштац са немачким бундом види се по томе, што није никако хтела да призна важност чл. 11. за овај случај, те је тиме очевидно и хотимце савезни уговор повредила. У Саксонској се већ војска концентрује око Држбана, те ће ту Пруске дочекати, те дотле бранити престолницу, док им помоћ аустријска не стигне. Неће дуго трајати, а у Саксонској ће ратна труба затрубити и пушка пући.

Но кад већ видимо да и сам „винер абендпост“ слика положај данашњи најтавнијим бојама и виче на пруску владу и обтужује је, што још никад досад чинила није, онда заиста нема помоћи више миру међу Аустријом и Пруском.

Из Италије имамо опет да прибележимо само нове и нове најозбиљније припреме за велики рат. Парламенат је дао већ влади „пуну власт“ да може све финансијалне мере употребити за обрану граница. Кажу да ће се већ идуће недеље парламенат одгодити, и краљу дати диктаторска пуновласт, што толико значи као: почетак рата. Сад се већ и по томе види, да је влади талијанској највећа збиља, што сада већ преговоре чини са Гарибалдом, и што је већ подписан декрет, којим се наређује организовање својевољачких чета, које ће паравно стојати под командом капрерског пустињака. Ко знаде, како влада Виктора Емануила мисли о тим својевољачким четима и о њиховоме вођи, знајући да су то опасни елементи по монархију, ко то знаде, па види, како се влада сад већ и њима служи, тај ће увидити, како стоји сада јавно мњење у Италији, и да влада талијанска или мора захвалити или се тући.

Кад говоримо о Гарибалдији и о талијанској акционој странци, морамо споменути и то, што се у Грчкој, дакле на истоку спрема. Грчка се, кажу, зацело у случају рата неће мирно и пасивно држати, јер у Грчкој има такође акциона странка која са талијанском у најтешњој свези стоји. И шта више кажу, да је Гарибалди пре некога времена писао демократском друштву у Атини, да ће он то држати за срећу да може војевати у редовима грчких демократа. Већ је и турски посланик у Атини чуо за тај план грчке акционе странке, да у Епиру устанак изазове, те се честити офендија узнемирио и одма запитао нотом грчку владу о томе. Незнамо шта му је она на то одговорила.

МАЂАРСКА ПУБЛИЦИСТИКА И ПИТАЊЕ О НАРОДНОСТИ.

I.

У ономе тренутку, у коме је садашњи угарски сабор приступио томе, да питање народности у овој земљи реши, у томе је тренутку зацело предузео да решава о будућности ове земље, јер је то питање народности без сумње најважније унутрашње питање у Угарској, питање животно. Држило да тиме зацело нисмо више казали него што јесте и да то није нужно ни доказивати. Јер узмимо без дугога разлагања само овај прости логични синлогизам: Утемељење лепше будућности у Угарској зацело зависи од тога, да Угарска задржи неокрњен свој на демократском базису основани хиљадугодишњи устав, устав се пак тај не може никако друкче задржати и неокрњен сачувати, него кад јаким државоправним гаранцијама Угарска себи обезбеди подпуну зако-

ниту независност и уставну самосталност, те пак јаке државо-правне гаранције и на њима основана уставна независност неможе се — пошто недостатаје и није довољна само физична снага — другом снагом, него јаком моралном снагом придобити и сачувати, а јака морална снага лежи зацело само у подпуном споразумљењу и заједничком сложном држању према спољашњим опасностима, што уставу земаљском прете. Може ли пак те слоге и тога заједничког држања бити, а да се не задовоље разне народности у земљи, које баш све без разлике треба са скупљеном силом да стапу на браник заједничког устава? Зацело не може бити. Дакле се по томе види, да се зацело мора питање народности ваљано и праведно решити, па се онда тек може казати, да је будућност Угарске и њенога устава подпуно обезбеђена — и по томе је питање народности животно питање за ову земљу.

Но није то једини обзир. Да и не помињемо то, да је не само у овој садашњој уставној борби, у овим садашњим великим државоправним питањима, него и за доцнија времена, све кад би се све државоправне гаранције и добиле, ипак нужно споразумљење и заједничко држање у земљи, јер се иначе и добивене већ гаранције не даду стално задржати, да даље још и то ненапомињемо, да ни политично, просветно и материјално процветање и напредовање земље није могуће, кад мора уместо мирног унутрашњег развијања земаљског међусобна снага њених народности да се троши у непрестаном трвењу, које из незадовољства и огорчења проистиче, и кад надаље није свима елементима земаљским дато довољно земљиште за слободни развитак политичних просветних и материјалних сила својих — да све то и ненапомињемо, но да узмемо само још оне обзире, које смо дужни имати према спољашњем европском положају, нарочито пак према положају у суседству нашем.

Видимо по очевидним и несумњивим знацима да се данашњи европски положај брзим кораком кризи приближује, која неможе а да стару Европу скоро у свима крајевима не потресе и да сва нерешена питања европска у свој величини њеној на видело не изнесе. И ми имамо у најближем суседству нашем такво питање, које ће у својем горостасном облику наједаред да се укаже на политичном обзору европском, а кад нам у најближем суседству гори онда је „proximus ardet Ucalegon“, онда зацело и наша кућа није сигурна, онда морамо бити на опрезу, онда већ и никада треба да су чланови њени сложни у општем чувању и обрани домовине и зато криза европска, која по свима изгледима није далеко, не треба да нас затече унутри несложне и поцепане, јер у таквоме потресу на видик изађу све разне страсти, сви разни интереси, што су се тек за мало притајили, сви стари планови, нарочито силнијих суседа, који нису никако исчезли, него чекају zgodnu прилику. Кад завиримо историју угарску, видјећемо, да су свима њеним патњама у пређашњим вековима по највише сами њени народи криви били, јер су поцепани били, јер су сами себе у главу тукли. Ту нам нарочито много казује историја друге половине XVII. века. Но да не идемо далеко, ту је г. 1848. са њеним скупим искуством, и може се рећи, да заиста неби та година и ондашњи догађаји по Угарску онаквим дванајестогодишњим плодом уродили, да је питање народности на задовољство решено било. Можда ће нам ко казати или да су то већ познате, толико пута погреване ствари, или да су претње, којима оће нека морална пресија да се учини.

Старе ствари можда то јесу ал су тако важне и тако значајне по овај тренутак, да их ваља опет и опет казивати, јер има нешто, што не треба увек казивати, него га ваља у zgodno време казати, а у осталом је већ и државник један француски казао, да је политика „примењивање историје на морал друштвени“.

Који пак уздрже, да је то само пушта претња, којом се као недостојним оружјем служимо, да нешто можда изнудимо, који то држе, тима нисмо криви, што нису или неће боље да испитају положај европски и

положај Угарске у њему, писмо им криви, што у својој политичној календару пису научени бележити „на небу прилике“ што се мало издаје указују, него им је зреник узан; ми збиља верујемо у то, што напомињемо, нити смо ради служити се претњом, а још мање мислимо да би се ко дао пустим измишљотинама заплашити. Што рекосмо, то држемо, да је заиста тако, и зато смо уверени, да ако икад, а оно је сада испред недогледних догађаја што су нам можда на прагу, нужно споразумљење и унутрашње изравнање у овој земљи, што се само може постићи слободомним и праведљивим решењем питања народности.

Овим дакле хтедосмо у кратко означити важност тога питања по унутрашње консолидовање и процветање, а спољашњу безбедност ове отачбине.

Да би се пак то питање могло решити заиста олако, како ће по све интересоване странке и по целу земљу бити најкористније, дужно је пре свега, да се све странке, којих се то питање тиче, све дакле народности, нарочито пак Мађари увере о томе, да увиде подпуну важност и замашај тога питања и његовог сретнога решења. То је пре свега и необходимо нужно! Јер само кад Мађари у чијим је рукама сада већина представништва дакле посредно и судбина ове земље, само кад они у већини својој увиде, да се са питањем народности решава и питање боље будућности заједничке нам отачбине, само онда ће знати подпуно измерити онај добитак што садашњим уступцима купују, само ће онда знати измерити је ли добитак вредан оне цене, којим га плаћају. Дакле јавно мњење у Мађара, кога веран израз треба да је заступништво земаљско, то јавно мњење ваља о замашају тога питања подпуно да се обавести.

А да је то заиста тако, увидеће сваки онај, који знаде, шта у Мађара значи јавно мњење, које је у њих заиста постало скоро неким видом тираније. Жупанијске су установе колевка и дадиља тога јавнога мњења, у њовим се скупштинама, у њовом се живом политичном кретању то јавно мњење развило до те јачине и чврстине, у њима су се организовале те обележене партије и сазрела та партијска тактика, у којој се поједини научно покорити вољи већине. Само је из тога процеса могла израстити и та појава, као што је видимо у њих, где један или неколицина њих уживају слепо поверење своје ваљано организоване странке, али тај један или та неколицина мора бити веран израз јавнога мњења, које му то поверење поклања. Отуда та велика популарност, што је у њих поједини ужива, али отуда с друге стране и велика зависност тога једног од јавнога мњења, које му странка репрезентује. У колико је по појединога ласкавије и веће благо таква популарност и такво поверење, у толико га већма чува, те већма зависи од мњења већине. *) Сва већа питања реформе у Угарској, што су се затим на сабору решила, сва су та питања прошла кроз радионицу жупанијску, сва су се та питања у борбама конгрегационим претресла, јавно се мњење обавестило, странке су се организовале и груповале, а на сабор су дошле са готовим мњењем и готовим контингентом. И само се тако и могу велике реформе у живот увести. Но осим тих жупанијских установа има и још један познати пут, позната сила, којом се јавно мњење ствара и обавештује, а то је публицистика. И та је свакојак у Мађара од великог утицаја по јавну мисао. И она је увек спремна и обавешћивала, те саборским вођама и првоборцима спрема и равнала пут.

Ово смо у кратко само зато нацртали, да покажемо, како је необходимо нужно, да се јавно мњење у Мађара о питању народности обавести, јер само онда може бити међусобног унутрашњег изравнања, а да се нико с поља не умеша. Није асне што ће поједини у мађарској интелигенцији, који има шири и бистрији политични поглед, није асне, што ће он увидити замашај питања, о коме говоримо, те склоњени бити праведноме и темељитом решењу, јавно се мњење мора о томе уверити; јавно мњење у Мађара мора увидити, да се решењем тога питања може будућност домовине подићи на чврстим темељима, јавно мњење мора увидити, да су народности чињенице, које имају своју непобитну ложику, да су народности бројеви, с којима се мора у политичном раку Угарске рачунати, јавно мњење мора се уверити, да је сасвим природним путем развило се чувство народности у немађарских народа, те уважења иште у државном животу, иште јемства за даљи развитац и усавршење своје, и да је то чувство заиста истекло из тако исто светих и природних извора, као и у Мађара; јавно мњење мора најпосле увидити дакле, да је то такво питање, чије је сретно решење тако исто у интересу Мађара као и осталих народа, дакле је у интересу целе земље, те зато би то исто јавно мњење а као његов израз и представништво земаљско ваљало са индигнацијом да одбацује учења оних апостола, који као Рудњански и др. усуђују се то свето и природно чув-

*) Значајно је то, да је један од првих мађарских публициста, који је у новије доба писао брошуру о народности, израдио се да је због ње много од своје популарности изгубио. То је баш јасан знак!

ство народности представљати као пород агитације и фантазије појединих занешњака, те тиме јавно мњење варати и решење отештавати, то треба с индигнацијом да одбаца, а не да поздравља са усклицима. Јавно мњење у Мађара ваља да престане бити као оно дете, што само онога воле, који га бајкама уљуљкује, те му као истинито приповеда оно, што се детету свиња; оно треба трезвеним оком да загледа целој ствари дубоко у очи, те да види право стање и фактични положај.

А док тога не буде, докле ће глас појединога разборитијега и увиђавнијега Мађара изгубити се у већини као вапијући у пустињи, те ће се право решење опет одгодити, а одгађању заиста није време.

Ако је дакле то тако, онда је заиста мађарској публицистици допадао и допада тај задатак да то учини, да јавно мњење обавести, да стазу сретноме решењу изравни и утапше, пошто од год. 1848. овамо није било право муниципалног живота, и што га је било, мало је трајало. Ако је дакле на коме греха у томе, што јавно мњење у Мађара није објасњено, што је још у старим традицијама и предрасудама, то је греха на мађарској публицистици и новинарству.

И морамо на жалост признати, да је публицистика мађарска незнамо или по некој тактици или по другој чему избегавала дискутовање тога предмета, те је обилазила око њега, као око вреле чорбе. Можда је држала тиме то питање ућуткати и забраву предати, али се игноровањем и прећуткивањем заиста недаду питања умушћивати; на питање се мора одговорити јасно и искрено.

И једва имамо у најновије доба да прибележимо неколицину појава у публицистици и новинарству мађарском, који се озбиљно и нарочито баве са питањем народности, те у интересу сретнога братинскога решења и споразумења, које се само даде међусобно отвореном и искреном дискусијом постићи, морамо те појаве поздравити, али је уједно и дужност наша, да их ближе промотримо и примедбама нашим пропратимо.

Но пре тога држимо да нам ваља нешто споменути. Има неких бечких централистичких листова, који увек из заседе вребају, небил нас у међусобној распри затекли, ту распри још већма подпалили, представили нам се као једини спаситељи, којима морамо у окриље притећи, те се тако на последку користили оним старим „divide et vincas“. Тако је већ пре неког времена опет једна бечка сестрица из тога централистичког кола *) приликом већања романског предлога у сабору наша за добро опоменути народности на тероризам мађарски, који се не разликује нимало од оног од године 1848. опоменути их да само имају у Бечу (ваљда под закриљем „Н. Фр. Преса“) тражити спасења и т. д. Ми би ради да и Мађари добро пазе на те кобне гласове, те да виде како се са нашим неспоразумењем спекулује. Ми дакле држимо, да ће добро бити, да у кратко нагостимо централистичким другима, да се не уздају у наше неспоразумење, и ако би можда случајно оне и ову дискусију новинарску узеле као добар знак по своје цели, нека знаду, да ће се преварити у рачуну, јер заиста мислимо, да се у томе бар сви либерални елементи у Угарској слажу, да се од централизације немачке ваља чувати, па ако се у чему заиста и неслажу, ако и има размирице међу њима, зацело неће никад спаса тражити у централистичким круговима бечким, нити ће хотимиче њима у отар радити. То не знаде и стара и нова „Преса“, а нека знају и они Мађари, којима свака опозиција народности мирише на реакцију.

Сад дакле да видимо, с чиме се у најновијим публицистичким расправама мађарским о питању народности слажемо, с чиме ли не.

НЕКОЛИКО РЕЧИ

У ОЧИ ЦРКВЕНО-НАРОДНЕ РАСПРАВНЕ КОМИСИЈЕ.

Ево већ оне скоро година да се наврши, од како је изшло високо упутство властима, како се имају чланови расправне комисије — при предстојећој србско-румунској деоби — владати.

Ова је једна од важних ствари по нас, јер има решити судбу нашу.

Неисказано је нужно коју проговорити, и пре комисије упознати почастне чланове расправне комисије са жељом народа србског, коме је судба определила у верозаконској заједници с Романима живити, и њово нечовечно поступање спрема нас трпељиво подносити; — но пре ћу навести, како су Романи дошли до — од нас основани — црква и школа, које ми данас требамо с њима да делимо, и то са огромном жртвом нашом.

Колко год обштина помешаних србско-румунских има, те су све од постанка њовог чисто србске биле, следователно и цркве и школе у тим обштинама србског народа су биле, јер су их они основали и украсили, — на неколико десетина година населили су се Романи, и измешали се са Србима, којима су Срби из братске љубави као једноверној браћи својој неко мало

*) „Н. Фр. Преса“.

право у цркви уступили, но то мало право постајало је са умножењем Романа све веће и веће: док најпосле — за показати Романи благодарност њову спрема нас, који смо им добра учинили и примили их да не лутају овамо и онамо — неотетне нам цркве и школе, и то овим начином:

Пређашњи епископи наши свуда у помешаним обштинама србско-романским напуштали су Романима нас, само да неби се поупијатили, — том повладом добили су Романи сепаратно право над нашим црквама и школама, а нами шта је остало, ништа друге до вапај и вапај!

Рећи ћете нам да зашто ми нисмо изгубили право над црквама и школама нашим, јер при предстојећој деоби треба Романи своје право над црквом и школом да докажу, па тако исто и ми.

Одговарам: како ћемо ми доказати моћи да смо прави основатељи црква и школа, кад никакви писмени дата немамо, јер од пола столећа Романи манипулирају са црквеним и школским добрима, па да год је било какви писмени дата, која би нам за доказ служити могла, све су то Романи уништили, шта више и са црквеног посуђа, — на којима имена они Срба изрезана беху, који су то посуђе цркви поклонили — избрисали су Романи, да ни то неби Србима припало. — Још нам црквени надписи сведоче да су Срби и цркве основали, али то је мали доказ.

Да Романи докажати немогу да су они сами издали цркве, то стоји, али доста је то да они за доказ узимају њову огромну већину, па по броју душа свуда су они у већини, дакле више и права над црквом и школом ће добити, то је за њи „туње“ добити доста.

Романи и до већине лако су дошли, јер Срби више себе да су црква и школа лишени, принуђени су били давати њову децу у романске школе, који су после Романи постали. Овим начином пороманише се близу две стотине хиљада Срба.

Али Романи нису се тим задовољили, већ су нам дегали листове из наших црквених књига, крали их, па најпосле и избацили су их из цркве, и претворили србску у романску цркву, нечекајући да нас власт одели!

Сад питамо Романи, да ли су они под србском супремацијом били, или смо ми под њовом? Ово остављам поштованој публици на расуђење.

Одовуд се види, какву ползу смо имали од Романа за то време, колко смо у заједници с њима били, — питање је: да и на даље с Романима у заједници останемо, или да се фактично од њи одцепимо? Мислим да је последње за нас и наш развитац пробитачније, ако желимо да се речи г. проте Вршачког: „Да ће Банат за 50 година сав романски бити“ — не испуне, јер видимо да смо свуда у мањини спрема Романима; онда следује, кад би и надаље с њима у заједници остали, да би и под њову митрополију подпасти морали, — чему би се имали надати онда од њи? Кад знамо колко нам неправде починише док су били под србским владакама, а сад кад би се ми још на милост њову ослонили — неби нас — не за 50 — већ за 20 год. ни једног у Банату било. — Боже! сачувај нас тог искушења!

Наступило је дакле време да и ми покажемо да смо свестни, но овај чвор, који се има одрешити, не зависи само од нас, но и од г. епископа наши у толико, што би нас материјално с једне, а с друге стране препоручио — код Вас браћо! који наша јада тако исто осећате, као и ми сами — помогли.

Овим начином не само да би се ми — близу шест хиљада живећих Срба у помешаним србско-романским обштинама, — одржали, већ би с временом народност нашу и умножили, а покрај тога неби принуђени били претанати се у туђу народност.

Наша је сва надежда у г. епископе наше, који немају више никаквог интереса да би нас предстојећој провали оставили, а најпосле и на Вас родољубива браћо! којима Вам је дао и благословио преблагји Бог материјално стање, да и несрећној браћи Вашој помогнете, који су се близу пола столећа борили са Романима, за одржати језик, име и народност своју.

Жељно очекивамо да и расправна комисија једанпут пође, па да знамо на чему смо, јер овако зло по нас, лажни апостола имаде доста којима је девиза „Србе пороманити“ наговарајући их — наравно простији народ — да комисија неће доћи, и да Срби подпадају под романску митрополију.

Ако по несрећи нашој неће ускорити комисија доћи, онда не може горе за нас бити, јер ћемо забравити и шта смо. Зашто је код нас по новом, јер нова генерал команде, која би нас бранила од насиља романског, као што је у Крајини гди високославна генерал команда брала право румунско на чисто и доказима засведоченим правом србском црквом. „Господи непостави им грјеха сего“.

Један Србин из тамних баната из помешаних срб.-ром. обштина.

У Пешти 26. апр. У понедељак 25. апр. била је после дуже одпочивке саборска седница, у којој је

гр. Андраши председавао. Прочитан је писмени извештај његов о томе, како је он са председником горње куће предали Њ. Величеству другу адресу сабора. Други подпредседник Зеик извести сабор устмено, о светковини у Ст. Београду при откривењу статуе Верешмартија, великог песника мађарског. Затим Б. Хорват прочита извештај одбора, који је листу за пет одбора уређењу жупанија 108 лица, за кодификацију 95; за благочест и наставу 71; за материјалне штељесе 100; за јавна заведења 53 члана. Неки су хтели да се тај извештај најпре штампа, па онда на дневни ред дође; Деак држаше то за сувишно, и тако буде предлог у цело прихваћен.

На последку јави председник, да је сремска жупанија накнадно послала закључења благовештонског сабора србског у одоставреном препису, и предложи, да се иста, почем су на србском језику, превести даду, па онда да се на дневни ред ставе. Гици рече, да онда, кад је сремска жупанија први свој поднесак послала, није било одбора за народности, и зато да је исти молбеном одбору предат био, но почем сад постоји одбор за народности, то предложи, да се тај предмет упуту на одбор народности, а почем у закључењима има без сумње одређења о верозакону и јавној настави, то да се и на овај одбор ствар упуту. Мил. Манојловић примети, да међу закључењима има само једна тачка о верозакону, и то политичне стране, и зато да се предмет само одбору народности упуту, а ако овај нађе да ствар у верозакон заседа, одбор ће први и онако у споразумљењу са другим одбором ступити. Решено по предлогу Гици-је, јер се узело да обоје на једно излази. Г. Мил. Манојловић добио је иста закључења на превод.

— Одбор петнајсторице за опште одношаје имао је на наш Ђурђевдан и јуче састанак. У првом састанку Деак је разложио свој мајски програм, т. ј. онај, који је под именом његовим дане у нацрту изишао. На то је Ђари осорно приметио, да он и његова странка нису тај мајски програм тако разумевали, и да се они по тој не разуму. Деак одговори исто тако опоро: да они (лева странка) не смеду, што би хтели, а општо што мисле радити, да неће ваљати, (разумевајући ту јамачно, да одпор противу његовог програма не би ваљао). На то се чланови разиђу, Гици и Тиса не рекавши ни речи. Деак је тај дан по подне на обичној својој променаци у вар. шумици изгледао забринут. 26. апр. бијаше друга седница. Пре те, и пре саборске седнице, која је тај дан била, били су код Деака: Гици, Тиса и Етвеш. Шта је у другој седници било незна се, но свако слуту, да ће се две велике саборске странке, Деаков центрум и левица у државоправном питању поцепати.

— Данас је била конференција левице код Тигра, привидно за то, да се листа за 5 одбора утврди; но управо зато, да се странка преброји. Левица расте; она броји сад 116 чланова. Гици је политик и вођа њен; Тиса њен филозов, а Ђари човек од акције; ова су тројица на челу те странке.

— Спрема се нека манифестација сабора на данашњу ситуацију — тако се поговара, и као да Деак неможе да се приклопи.

— Неки листови донеше глас да је депутација тр. краљевине Мађарима бели лист у обзиру држ. одношења према Аустрији оставила, као да га ови по вољи изпуне, ако иначе захтевања тр. краљевине у територијалном и политичном обзиру изпуне. Овај је глас неистинит, нити је о томе речи било, нити би то депутација по напутку учинити могла. Она је дала своје писмено разјашњење на нека питања, која је угарски одбор на чл. 42. од год. 1861. дао. Ова су разјашњења сад преведена на мађарски, и тек ће сад дискусија о том у формалним седницама сједовати.

— Колико смо се ми известили, Мађари не мисле попустити у обзиру Реке, и неки од њи предлажу, да Река сама реши, куда ће. Но кад би се то начело усвојило; то би са многим питањима брзо и лако били готови.

Неки је лист донео допис, у ком се вели, да су неки посланици србски одвраћали депутата свештенства бачког од тога, да не преда молбу на сабор ради ослобођења пар. сесија од пореза, и то из узрока, што би то прејудиковало црквенонародној аутономији и конгресу србском. Ми смо разбирали за овај курнозум, и нашли смо, да нико не мисли, да би то аутономији и конгресу прејудиковало, кад то и онако пред ону власт државну, која о порезу располаже, спада, чега је и сабор у редовном законодавства времену један део — но почем се сабор сад не бави, и неће бавити с финансијским стварима, док се државоправно питање не реши, то су неки мислили, да је корак преран — међутим не шкоди, јер ће се у своје време на видик изнети дати; а да ће Срби ствар свога свештенства заступати, о томе неможе сумње бити.

— Канцелар Мајлат бави се од недеље у Пешти. — „Видов-дан“ у бр. 49. жали се на неприлике, које се у уг. сабору због питања народности изродиле, и поводом тим опомње заступнике народности, да та-

рења така треба да сасвим изостану. Ми би рекли, да је „В-д.“ у опомени овој адресу промашно. Међутим нама народност не долази као намештај у кући устава, него као саставни део саме архитектонике устава.

— 19. апр. (1. маја) беше диспутација и промоција г. Лазе Костића за доктора права. Опоненти му беху при диспутацији гг. др. Суботић и др. Милетић; беше при томе доста отмених гостију, нарочито чланови регникол. депутације тр. краљевине.

— Ових је дана преминуо овдашњи трговац Петар Јовановић у 70. години свога живота. Беше један од најстаријих а и од најваљанијих чланова овдашње србске цркв. общине. Његовом се настојавању понајвише има захвалити, што је овде подигнута болница за србске трговачке момке; он је и око тога много радио, да се једанпут почне зидати србска общинска кућа. Лака му земља!

ДОПИСИ.

У Београду 21. априла. Ево ме опет да вам се јавим из србске престолнице. Мој данашњи извештај ограничен је само на две ствари које ево оћу да саопштим вашим читаоцима изван Србије који братским чувствима прате све што се код нас ради.

Прва је ствар од замашне вредности за унутрашње развиће наше кнежевине и ми је свесрдно поздрависмо. — Министар грађевине предложио је пре кратког времена нашем државном савету пројект за усавршење двеју земаљских бања — купатила — наиме за Смордан-Бару која лежи у подрињу и „Киселу воду“ у округу Крагујевачком и рекао је да му за ту цел одобре 40.000 дук. ц. — и наши „patres patrii“ који се до сад одликоваше претераном штедњом одобрисе министру грађевине зактевану суму, на што им велико фада од наше стране. — Чујемо да ће министар са овим знатним капиталом приступити што пре к уређењу поменути минерални вода, на име подигнуће велике и угодне зграде.

Наша ће земља подизањем и увеличањем тих минерални вода у многом добити. — До сада сте лети могли наћи у великом броју госте из Србије по разним страним бањама. Чим лето наступи, а оно све маом оде у Бузијаш, Мехадју, Будим, Липик, Баден и шта те ја знам куд не тумарају да паче чак и у Остенд, разуме се не толико лечења колико провођења ради. Сад имамо узрока надати се да ће то трошење новаца на страни престати јер наше лековите воде не уступају ни за длаку оним на страни само што је незгоде било због неодобности и неуређења њиног. Па не само да наши људи нећеју више тражити провођења на страни, него се надамо да ћемо величанственим уређењем њиовим примамити и странце овамо. — Треба видети и живети у дивним пределима Киселе-воде и Смордан Баре па навек заборавити на измајсторисане паркове европских бања.

Ми не претерујемо кад кажемо, да ће резултати овог предузећа бити од неисплатиме вредности за нашу земљу. (Само би рекли, да кад пре није било, сад није време, да се 40.000 дук. на бање троши. Сад свака пара на друго што треба. У).

Друго је што вам данас јављати имам то, да је комисија инжинирска на челу које беше познати француски инжинир „Кие“ поднела влади нашој свој извештај о подизању гвозденог пута од Београда до Алексинца. Морало признати да нас овај извештај није ни мало обрадовао а то с тога, што г. Кие каже у својем извештају да би подизање гвозденог пута од Београда па десном обалом Мораве до Алексинца стало грдног трошка. По његовом предрачуњу коштала би линија између двеју поменути тачака и то сама „траса“ и подизање художествени грађевина 34 мил. фор. а укупни трошкови урачунавши и кола изнела би око 51.100.000 фор. дакле сваки би километар коштао суму између 321.000 и 203.000 хлв. фор.

Ове цифре у стању су да заплаше и највећег сангвиника. Научио је нас Мајданек шта то значи правити рачун без биртана, тамо затрпасмо милион дуката, потаманисмо шуму све за љубав празним илузијама, али сад „јок“ више.

И сам г. Кие саветоваше влади да се за сада окане грађења гвозденог пута који би је лако могао довести у најнегодније пекуњерско стање па било да је само предузимач или да каквом фушерском друштву посао повери са скупим гаранцијама. Нема сумње да је моравска долина пут који везује исток са западом, али нека би ми и саградили пут до Алексинца питање је оћели Турска ту линију продужити до Солуна? Ваља најпре везати последње место са Алексинцом па кад се то учини, онда је лако пружити ту линију до Дунава. Што се нас тиче, ми ћемо се морати задовољити још за неко време са нашим путовима које ваља дотеривати што више; говорити безпристрастно код нас треба индустрија најпре да се ради, па кад ове буде онда ће ова сама лако отворити гвоздене путове. То би био логични ред напредка. Али та индустрија то жељено чедо материјалног напредка не може да се ради у болесном телу. Треба излечити оно не-

колико чирова с нашег тела па ће индустрија одма искренути. Нећу да говорим у алегоријама него вам на кратко кажем да су ти чирови на нашем телу београдска тврдиња са осталим остацима турске поганштине што још кузи ваздух Србину те не може у рођеној земљи слободно да дише и напредује као што би жељно.

Ви ћете се ваља — и то с правом — чудити што ни један од наши земаљски листови не проговори ни једне о стварима о којима је у овом допису реч и које толико заседају у интересе земаљске? — ја ћу се усудити да их овако узгред извиним пред србским светом. Тако на пр. наш „полузваничник“ Видов дан нема времена да се занима са унутрашњим стварима, његова је задаћа много узвишенија, много племенитија! он се наиме занима са енглеским парламентом коме непрестаје давати своје уметне савете у смотрењу неговања народне слободе у Енглеској; и заста: Wer selbst gelebt und gelitten, versteht es Anderen zu rathen. А Световид? зајиста му нећу ласкати ако рекнем да је право „недоношче“ србске журналистике, јер: види му се иријет му се неће, а јест нешто што га напред креће. Њега рани г. Матија Бан са његовим чланцима. Посредством нашег Световида г. Матија Бан пева на сва уста химну Перковцу и конзортима што онако јуначки нападоше и вређаше Србе у еред загребачког сабора који имађаху срца да бране име и егзистенцију многобројног народа србског у троједној краљевини. За таке је ствари орган као што је Световид као наручен. Нека му је богом просто.

Из Осека на Ђурђево. Сваки који се коле политичним предметима ове или оне струке бави знаде како је честопута тежко описати који политички догађај, а да се човек једне или друге особе некосне, која је уњ уплив узимала. Тежко је писати о политици Француске, а неспоменути цара Наполеона, критиковати политику Србије, а не дотакнути се кнеза Мијаила; при свем тому ипак мора остати главни задатак пишчев колико је могуће само ствари се држати, јер пуки памфлетима па особе цара Наполеона или кнеза Михаила неће се у ничему разбирити мисли о њиховој политици, што је управ једини и главни задатак политичара. Зато права критика и нешта ко је писао, него шта је писано, па ће предмет критиковати без обзира био писац Петар или Павао. Ја сам ове драстичне „рукооппателне“ примере хотимице навео, да ме они којих се овај чланак понајвише тиче подпуно схвате, а да будем на све страве посве разговетан још ћу додати, да кад би когод хтео описивати мису (службу божију), сама би миса била главна ствар за описивање, ал би се морали и министранти мимогред споменути.

Ја сам у бр. 17. „Заставе“ у допису из Осека 1. априла конштатово политички фактум, како су неки чланови наше регниколарне депутације пугујућ у Пешту на Осек овде хладно примљени били и трудно сам се разјаснити ту хладноћу са овдашњом конштелацијом и мишљењем; личности сам удлео само по потреби и за нужду колорита, као што се свако уверити може, који безпристрасно тај чланак прочита; ја сам знао да ће тај допис неке неугодно дирнути, а надао сам се да ће се когод узети труда стварно нањ одговорити, јер би такав стварни одговор могао зајиста неку политичку маглу код нас разсветлити; ал место тога мучи се један дописник Позоров из Осека у бр. 136 погодити дописника Заставиног који сам му труд уштедити могао да је до мене дошао, а други дописник у броју 138 истога листа напише се опадањем моје особе јавност од правог предмета одвратити и ствар забашурити, што је најбољи доказ да је мој допис на истини основан; јер је познато да се само онда на особу удара, кад се проти самој истинитости ствари ништа навести неможе; ко се оваким оружјем служи признаје релеванције и доказује, да му није до ствари, него до луке личности стало, те да је политички незрео. — А да је ствар збиља тако осведочиће се сваки, који мој допис у Застави са ова два дописа у Позору сравни; ударајућ на мене изгубили су ствар о којој сам писао и која их је толико разжестила сасвим из ока, а ипак им је по смеру задатак морао бити моје стварне наводе опроврћи и казати и доказати напротив мојих стварних навода, да је наша регниколарна депутација овде „значајна допадности и поверења одликована била“ или ако су то на сретан свршетак подхвата одгодили, кому би се и ми срдачно радовали, ваљало им је доказати, да народ радикалног лека својој нестаници и своју нестајању „нетражи“, да напутак депутацији није од мале, него од „велике“ већине саборске издан, да је „велика“ већина саборска депутацију изабрала, да „нема“ у унионистичкој странци чистих и челичних родољуба да „нису“ три члана депутације исте проти дапом им напутку гласовала; што се наполе издаога напутка тиче, жељан сам знати како ти дописници тумаче ту, барем по новинама донешену радњу наше регниколарне депутације, да се није „хваљени напутак“ него чланак 42 саб. г. 1861 за основ договарања договарања са Угарском попримио; по кому је на то депутација овлашћена и нашто

је дакле толико свађе и раскола било око стварања напутка, кад га се већ данас ни они не држе, који су га за се створили? зар неби било боље и достојније, забацив личност, одмах се у сабору за чл. 42 изјавити, него сада тако кубурити? — на мисле ли збиља моји опадачи, кад о томе у одговору на мој допис ништа непомињу, да се са учињеним жртвама за народ може купити народно право, делити патенте родољубља и равнати народном политиком? или зар се није показивало у одлучним часовима, да странка дворанашка и изложбена једно политичко начело у битности заступају? нека ми надаље кажу и докажу опадачи напротив мому казивању, да нису Стојановић и Вончина, те Краљевић и Шпун изложбенике у религиозном и урбарском питању надмашили, да није њихова странка Belobungsdekret од Аграмерике добила и да се напокон, премда унија са Угарском неопстоји, Славонија непонемчује и немађара? Кад ми дописници Позорови ову језгру мог нападајућег дописа опрорврли буду, онда ћу тек сматрати ову распру за стварно поведену, која би разбистрењу нашег политичког положаја што користног допринети могла; ал овако пуким опадањем моје особе невидим да ће се обшта ствар у ичему унапредити и сматрам за пробитачно противнике овде позорним учинити, кад би нас таква лична полемика, кад бих путем њихови ударно, довести могла: ја бих знао за устук мог саборског избора приповедати о кукавним средствима, с којима се успело при изборима саборским навластити у једном месту које лежи на по пута између Осека и Брода. (Дописник навађа даље, шта би се све противној страни пребацити могло, према оном, што њему пребацују, но ми за сад то изостављамо. У.)

Ако сматра дописник Позоров спомен о Коларићу и Прукнеру у мом допису за подругивање, то им ја тај комплимент учинио нисаа и радо пристајем и на то, да су „станац-камен“ само у обште примећујем, кад би хтео кога сумњичати, да бих могао казати, да има и такво камења на које вешт мајстор може урежати штогод хоће. — Овим сам хтео само ако им се и даље прохте показати, како би далеко личне полемике водити могле и наговестио сам само површно случајеве неке и неке, који би се за одврат обшрно описати дали, кад бих имао то уверење мојих противника, да би тај начин писања обшту ствар унапредити могао; па кад би се још повео и даље за мојим противницима и хтео, као што они код мене учинише нагађати и приповедати што они мисле и очекују, све почам од сабора г. 1861. онда неби писању и приповедању било ни краја ни конца; да богме да су Боговићи ретки у свим нашим странкама, ал сам и то сигуран да ме моји противници неби тако опали били, да сам се превио у јавну или тајну реакцију; само им још примећујем, да им је гатање о политичном мишљењу новизбраног заступника валповачког Луке Ужаревца, који ми је пријатељ и за кога сам избор ја више радио, него што су они у стању били, криво, јер по његовом очитовању спада и он међу оне заступнике, „који у саборској кухињи ни једно јело по вољи наћи немогу.“

(Дописник „Позоров“ рече, да је намера нашег дописника из Осека била, ставити на ругло саборску депутацију, и додаје, а „за такво шта дакако су широм отворена врата свакому у органу „браће“ наше у „Застави“. Ми у нашем Осечком допису ругло не видимо, него само симтом јавног мњења; да то јавно мњење није свуда у тр. краљевини једнако, то ми неможемо шта зато; а почем оно мњење, које и ми у обзиру решења одношаја тр. краљевине према „Аустрији“ заступамо, свога органа нема, то ми томе мњењу, а не руглу, лист наш отворити право имамо. „Застава“ се не боји такви прекора. Она је своју добру намеру према земљи, у којој је и срб. народа, засведочила, и управо пут којим је сабор пошао, онај је, који је уредник „Заставе“ у Загребу нестрашећи се пребацивања мађарства саветовао; само смо страха имали, и имамо и сад, да таква у напутку ствар неповари, или да није и дошла зато у напутак, да поквари. У.)

Аустрија.

Б. Вел. цар издао је 23. априла овај закон: „Закон од 23. априла, који важи за целу царевину, осим ломбардо-млетачке краљевине, а тиче се преноса банкнота од 1 фор. и 5 ф. ау. вр. на државну касу.“

„Да би држава кадра била потребе финансијске, које су се намножиле спољашњим заплетима и ратним опасностима, подмирити у толико, како да се с једне стране Мојим народима не наметну веће порезе, с друге пак стране досадашњи с великим финансијским и народно-привредним жртама постигнути успеси у погледу припремања стално земаљске вредности по могућности уздрже, нашао сам с обзиром на §. 9. уговора између државне управе и привилеговане ауст. народне банке две 22 деп. 1862. склопљенога, саслушавши министарски савет и на темељу Мојега патента од 20. септ. 1865. наредити ово:

1. По §. 9. поменутога уговора и по §. 12. штатута привремене ауст. народне банке овом заводу само за време остав-

љено допуштење, да издаје ноте од 1 фор. и 5 фор. ау. вр. обуставља се од онога дана, кад се овај закон обнародује, и банкноте од те врсте узимају се на терет државне управе.“

Услед тога губе од дана обнародовања овога закона ове ноте од 1 и 5 фор. своје својство као банкноте. Привилегована аустр. народна банка решава се обвезаности, да их испуњује, да их на даље као дуг народне банке у својим књигама води, и да их у јавним извештајима пољачи у круг банкнота.

Али зато се те ноте од 1 и 5 фор. по овом закону проглашују као државне ноте, те ће се уздржати у оптицају, док их држава не откупи, а све ће их државне и земаљске касе и званија примати по њиховој номиналној вредности при сваком исплаћивању где се не мора по посебном каквом одређењу у тврдом новцу плаћати, и при сваком ће се плаћању издати по номиналној вредности, где год није нарочито одређено исплаћивање у тврдом новцу.

Исто је тако овим законом, по без повреде оних наређења, која су у царском решењу од 26. Јануара 1856, и у државној листини бр. 21., и у патенту од 15. апр. 1858 и у државној листини бр. 63, сваки без разлике обвезан, ове ноте од 1 и 5 фор. у пуној номиналној вредности у име плаћања примати.

II. Ноте од 1 и 5 фор. стављају се под надзор комисије за контролу државнога дуга; ова комисија има побележити колико нота свакога месеца оптиче и о томе подносити месечне извештаје, а више од 150 милиона фор. ау. вр. не сме никад оптицати.

III. Привилегована аустр. нар. банка обвезује се овим законом, да одмах изда банкноте веће вредности као еквивалент за ону од државе преузету обвезаност на откупљење нота од 1 и 5 фор. до целокупна износа оне суме нота од 1 и 5 фор., коју ће поднети контролна комисија државнога дуга.

IV. Посебним законом одредити се време и начин, кад и како ће се државне ноте од 1 и 5 фор. откупити.

Налажем Мом министру финансија, да овај закон изврши.

Франц Јосиф

Стране земље.

ЦРНА ГОРА. Стране новине доводе вест, да је кнез преговорски, — ако је по вољи аустр. влади — наумио ставити неколико тисућа одабраних Црногораца у јужну Далмацију, да бране Аустрију, ако би одједан на њу наврнули какви својевољци.

ИТАЛИЈА. Изашао је декрет, којим се одређује, да се на 3 месеца крене за бој 50 баталијона војске.

Војска талијанска, која је била у Болоњи, кренула се пут Фераре. Талијанске војске има сад под оружјем 310.000 људи. Од неколико дана преноси се непрестано пруски новац у Флоренцију.

Талијанске лађе, које су биле у трстанском пристаништу, позване су у Јакви и већ су тамо отпловиле.

Ратни министар издао је заповест, да се својевољци примају у редовну војску на једну годину службе. За два дана пријавило се у Ђенови 500 својевољаца. Народна војска нуди се свуда. Принц Умберто отпутовао је у Ломбардију.

ПРУСКА. На Бизмарк пуцао је 25. окт. мес. три пута узастопце некакав господски обучен човек, али га није погодио. Бизмарк је сам ухватио тога убицу, који се сутра дан убио.

Из Франкфурга јављају 25. окт. м. да је пруски посланик на савезној скупштини позван натраг у Берлин, а то је још један корак, којим се ближе приступа и онако блиском рату.

ХанOVERанска склопила је с Пруском уговор, по коме ће јој се оставити њена самосталност, но она има дати Прусској 15.000. војника.

БЕЛГИЈА. Клапка је писао уреднику белгијског „Ендепаданса“ ово писмо: „Господине! У броју „Ендеп.“ од 18. апр. читао сам нешто што је погрешно саопштено, те ми допустите, да то исправим. — Ваш париски дописник тврди, да сам ја одбио понуду, да учествујем у устанку, који би се у Угарској имао у атар Прусској изазвати; и за тога опет јавише бечки листови „понуде су Клапкине одбијене.“ Пошто ја пак нити сам какву понуду добио, нити какву учинио, то није могло бити ни примања, ни одбијања. У осталом то није ствар изгнанника, што 17 год. из отачбине одсуствују, него је то ствар сабора, што је у Пешти скупљен, да определи, шта ће Угарска чинити у случају европске конфлграције. Примите и т. д. У Бриселу 3. маја (21. апр.) 1866. Ђ. Клапка.“

Најновије.

Флоренција 26. априла. Краљ. декретом наређује, да се образују 20 својевољачких батаљона, над којима ће Гарибалди заповедати.

Лондон 26. апр. У горњем дому одговара Кларендон на једну интерпелацију, да Енглеска неће ни посредно ни непосредно у могућем рату учествовати; Енглеска је питала јесу ли нужне њене услуге у атар миру; одговори баш не беху успешни.

— Руски „Журн. де Петерб.“ говори у атар конгресу. Каже: кад ниједна сила неће прва да почне ударати, а није могуће директно споразумење, онда је конгрес колико могућан толико и нуждан.

— „Вандерер“ пише: „У добро извештеним круговима пештанским преносе се неки гласови о најближим корацима владе у Угарској и о путовању уг. канцелара у Пешту, које гласове саопштавамо с том примедбом, да нам се са поуздане стране каже, да нису баш сасвим неосновани. По томе ће се пре свега око тога настојавати, да се елаборат о зајед. пословима што пре сабору поднесе. Чим он о томе какав закључак донесе, онда ће краљ. рескрипт на сабор доћи, који би имао да подпуно заглади утисак рескрипта, којим је на адресу одговорено, уједно би пак — ако би наравно до рата дошло — положај монархије подробно разложио, те с обзиром на тај по-

ложај седнице саборске на који месец одгодио има их, који се надају да ће сабор на то одговорити са изјавом о којој се не може казати каква ће бити.“

— Ево по најновијим вестима можемо јавити, да је и Северна Америка наумила ударити на Аустрију, на коју су сад са свију страна навалили да је из тељеља крену, а пријатељ јој се још ниједан не јавља. Заступник Сједињених држава у Бечу, сер Мотли, добио је налог да огласи аустријској влади, да северна Америка шиљаће аустријским својевољачких легија у Мехику узима као повод рату између Америке и Аустрије.

— „Патрија“ јавља, да ће се принц Карло Хоенцолернски за цело примити румунске круне.

— Пишу, да је Гарибалди већ оставио Капреру. Он је наумио да најпре са својим четатам продре у планине и да освоји јужну Тиролску.

— Добили смо протоколарни извештај о делању комисије за расправу романско-српске размирице у Кечи, који уједно за углед служити може, како се у тој ствари поступа и шта се набавити ваља, и који ћемо у идућем броју саопштити.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Ј. К. Пешта, 27. априла. Житна пијаца. Онда првог дана ове недеље поправиле су се цене свију врста хране, а нарочито од зоби и ражи, јер их ерар много купује, — а и за доцније је време са много већом ценом закључио. Ово, а и скакање куруза, није могло без успеха остати, и шеница се у цени 15 до 20 новч. поправила, но слабо пролази; за бољу врсту, коју наши млинари троше, одобравају ову већу цену, по слабији квалитети немају проласка, јер немамо са иностраном пијаца парубице будући за Трст, која би пијаца могла потребовати, жељезница ништа не прима, а говори се да ће примање робе и за Ческу обустављено бити. Од шенице продало се до 20.000 ваг. и плаћено је 88—90. фор. 3.70, 3.80; 86—88. ф. 3.35, 3.50; 85—86. ф. 3.30 све на 3 месеца. Раж је ове недеље била ф. 2.40 и данас неможе се изпод ф. 3 добити. Зоб почела је са ф. 1.75, и чим се дознало да је правитељство знатну суму са кредитним заводом са ф. 2.40 закључило, одма овде почеше плаћати ф. 2, ф. 2.10 но данас је утврђена цена ф. 2.25 и са овом ценом притежатељи недаду, већ захтевају већу цену. Ражи се могло продати до 100.000 ваг., то је једини артикул, кога са свију страна на пијацу доводе. Зоби је преко 200.000 ваг. продато. Кукуруз стари ф. 2, 2.05, нови ф. 2.25; за јуни одобравају ф. 2.40, но по ову цену нема продаваца. За репицу одобравају ф. 4.50. Шпирит траже и скочио је на 46 новч. Свињска маст овдашња данас фор. 34, са стране ф. 32.75, србска ф. 32 са буретом. — Ове су се цене ради курса поправиле.

КУРС.

Дукат ф. 6.18.
Сребро 128.50.

Стање Дунава 7' 7" преко О опада.

ОГЛАСИ.

ПО МИШЉЕЊУ

господина дворског саветника професора др. Балаше и приватног лекара господина др. Јосифа Рожије нашло се да је

ПРВА РАКОШ-ПАЛОТСКА

МИНЕРАЛНА ЛЕКОВИТА ВОДА

особито добра:

1) У болестима органа за варење. 2) У болестима органа за дисање, и пренога канала. 3) У затворима и отоку јетре и слезине, који отуд долази. 4) У хроничном запаљењу мокраћне бешике и материце. 5) У поремећеној потхрани и нестанку крви, који отуд долази. 6) У скрофулама, бледници, коштаку и шубљевима.

Главни стовариште те минералне воде налази се у

ГОЛДИЦЕРА и ПРАГЕРА,

(9)6—10 Пешта, Dreikronengasse Nr. 6.

Те минералне воде има и у свима већим специјалним трговинама овде, свагда од скоро наточене.

ДОМАЊА ИНДУСТРИЈА!
ДОМАЊА ИНДУСТРИЈА!
ДОМАЊА ИНДУСТРИЈА!

ПРАВИ ЈЕЗГРОВИТИ САПУН од СМОЛЕ.
ПРАВИ ЈЕЗГРОВИТИ САПУН од СМОЛЕ.
ПРАВИ ЈЕЗГРОВИТИ САПУН од СМОЛЕ.

Јединствено прави за најјефтиније цене у

Ј. К. РОЗЕНТАЛА,

Пешта, Rombachgasse Nr. 1.

Осим тога може се добити код њега:

ЛОЈАНИХ СВЕЋА, по 29 фор.,
ПАТЕНТ. КАТРАНА, по 8—10 фор.,
Парафинских катранских сапунчића у свима величинама.
ПЕТРОЛЕЈА,
ЗЕЛТИНА ЗА ГОРЕЊЕ,
СКРОБА, ПАПА,
ЗАПАЉИВЕ РОБЕ, ЕНГЛЕСКЕ СОДЕ.

(12)3—6

КАТРАНА за кола, правог белгијског и домаћег,
ЗЕЛТИНА од МАСЛИНЕ за МАШИНЕ,
ДУПЛО РАФ. ЗЕЛТИНА од РЕПИЦЕ,
ТИЛАНГЛЕ - СКРОБА,

има за најјефтиније фабричне цене у

ХЕРМАНА ЛЕВИ и др.

(13)3—6 Пешта, Waitznerstrasse Nr. 8.

Властник, издаваатељ и уредник: Др. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ.